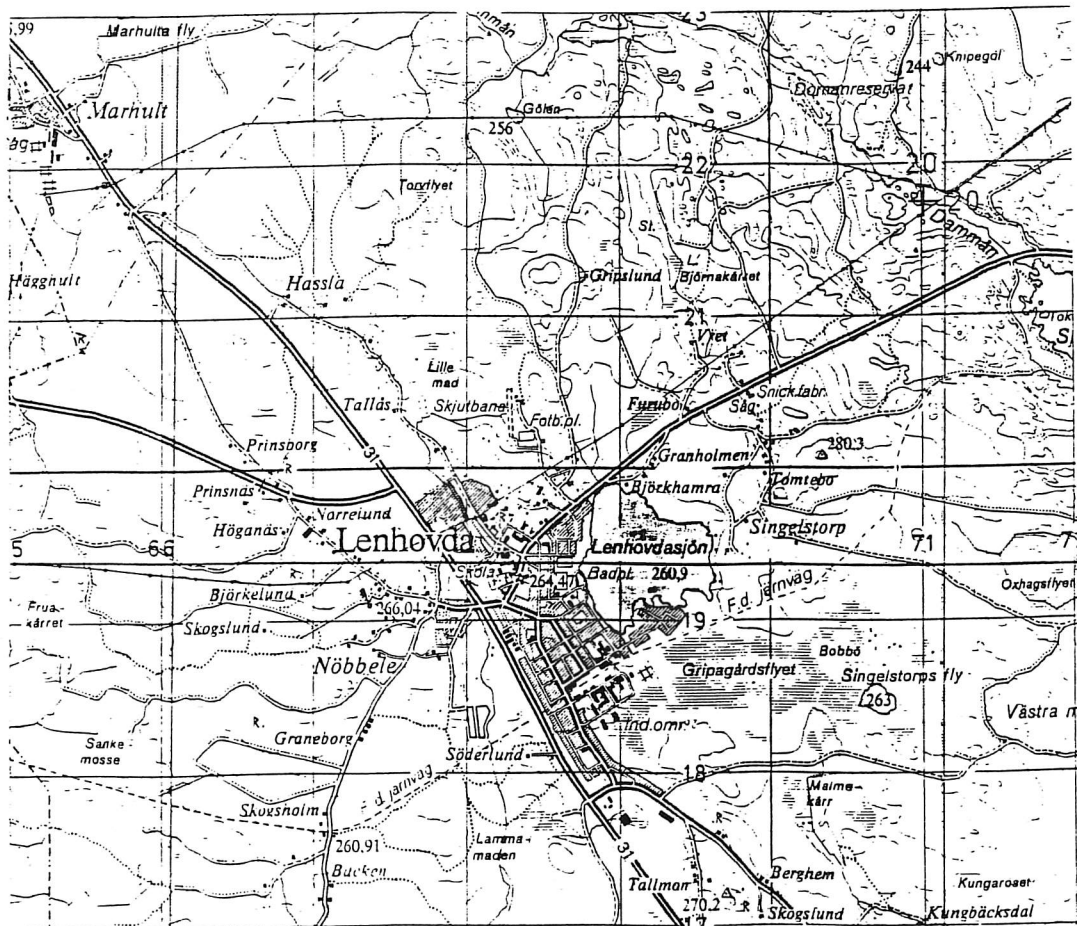

RAPPORT

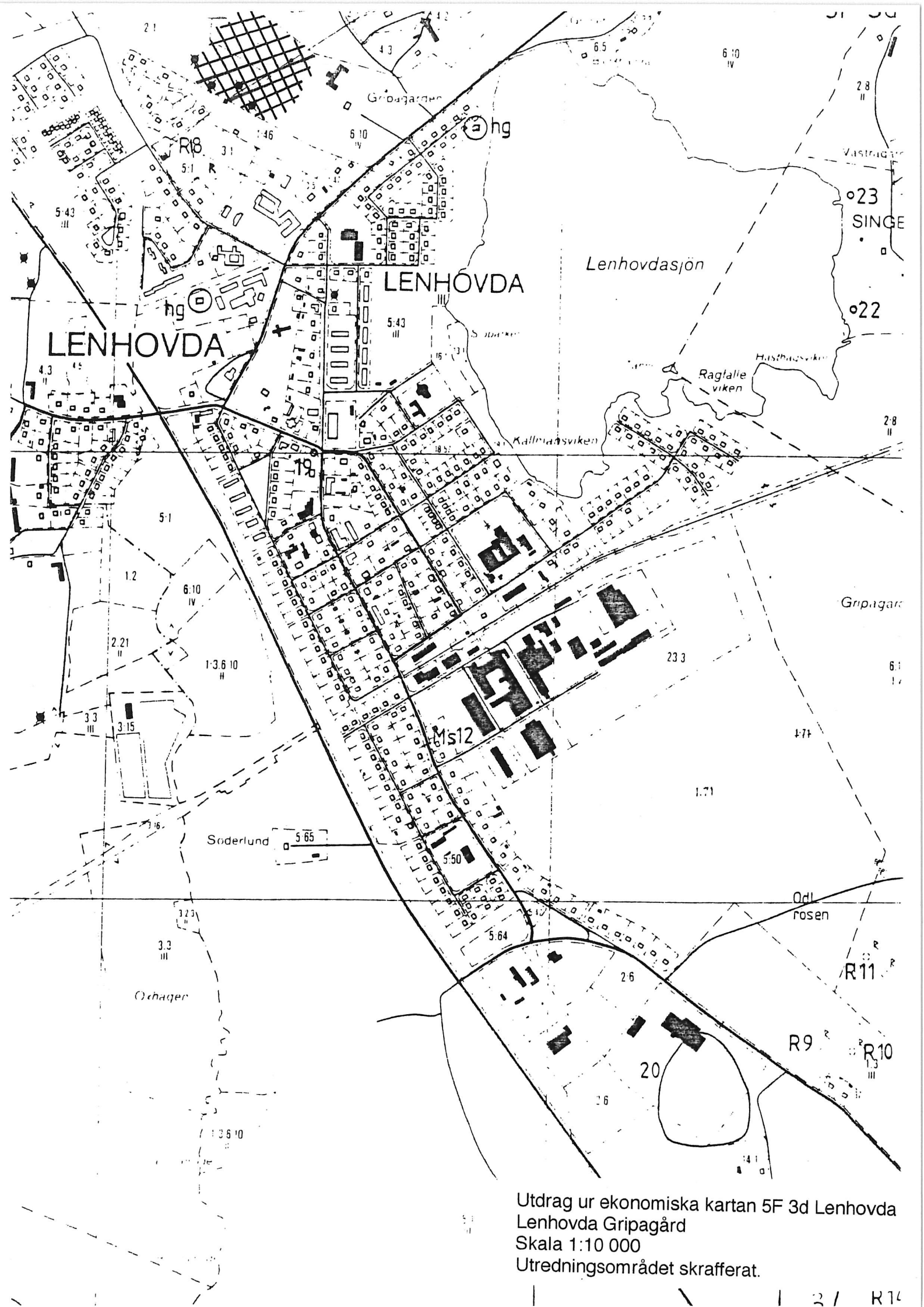
Arkeologisk utredning vid Lenhovda Gripagård
1993

Kronobergs län
Uppvidinge kommun
Lenhovda socken

Martin Hansson

Smålands museum

Utdrag ur ekonomiska kartan 5F 3d Lenhovda
Lenhovda Gripagård
Skala 1:10 000
Utredningsområdet skrafferat.

Inledning

Med anledning av Uppvidinge kommuns planer på att uppföra ett bostadsområde på Gripagårdsområdet i Lenhovda, Uppvidinge kommun, genomförde Smålands museum en arkeologisk utredning enligt Länsstyrelsens beslut efter 2 Kap 11§ i Kulturminneslagen (KML). Utredningen genomfördes i september-oktober 1993. Ansvarig för fältarbete och sammanställning av fältmaterialet var Johann Söndergaard Sobotta. Rapporten har utarbetats av Martin Hansson.

Utredningsområdet

Det område som berördes av byggnadsplanerna låg omedelbart norr om Lenhovda by och utgjordes i norr av ett område som i norr och söder avgränsades av breda stenmurar, och i söder av ett område som i väster avgränsades av Kv Slagan, i öster av Kv Öرنen och i söder av hembygdsparken. På detta område fanns stora lövträd, samtidigt som de sydligaste delarna av området var täckt av en tät busk-, gräs- och ljungvegetation.

På utredningsområdets nordöstliga del fanns en stentipp, samt en del recent avfall. Den sydligaste delen av området, omedelbart norr om hembygdsparken var förstörd på grund av moderna nedgrävningar (Smålands museum, rapport, Schaktkontroll, F1. 18-Hembygdsgården, 2.10.1990).

Utredningsområde nord

Den norra delen av planområdet, som idag brukades som åker, hade tidigare fosfatkarterats (Smålands museum, rapport 26.8.1992). Resultaten av denna visade, att det fanns förhöjda fosfatvärden, särskilt på områdets östligaste del. Genom detta område grävdes fem sökschakt med grävmaskin (schakt 1-5). Den sammanlagda längden på sökschakten uppgick till 358 m. Samtliga sökschakt var ca 1,6 m breda och gick i en nordöstlig - sydvästlig riktning. Avståndet mellan schakten var 20 meter. I sökschakten påträffades 35 anläggningar i form av stolphål, gropar och kokgropar.

Schaktgrävningen visade med säkerhet att området innehåller boplatsslämningar i form av stolphål, gropar och kokgropar. Stolphålen förekommer speciellt på områdets östliga del, som också är den högst belägna. Kokgroparna och områden med skörbränd sten förekommer främst på utredningsområdets västra del. Man kan anta att själva bebyggelsen har varit placerad på det högre liggande området, medan andra boplotsaktiviteter ägt rum i utkanten av boplatser, i detta fallet på de lägre liggande delarna.

P g a sökschaktens relativt ringa bredd (1,6 m) var det inte möjligt att rekonstruera några större sammanhängande konstruktioner, som stolpbyggda hus m.m.

Utredningsområde syd

Den södra delen av utredningsområdet ligger ca 80 meter norr om gravfältet RAÄ 18 i hembygdsparken. I väster och öster avgränsades området av modern bebyggelse och i norr av det tidigare beskrivna området. På området växte stora lövträd och på vissa ställen finns en rätt tät busk- och slyvegetation. I områdets nordligaste, och speciellt nordöstliga del, fanns stora samlingar av sentida odlingssten. Områdets mer öppna, västliga del fosfatkarterades. Totalt togs 33 fosfatprover. Resultaten av analyserna visade generellt sett rätt låga fosfatvärden, vilket innebär att resultatet är svårttolkat.

En inventering av området, resulterade i att 28 rösen och förmodade stensättningar kunde registreras. Vissa av dessa anläggningar har paralleller på det stora gravfältet RAÄ 18. Områdets västra del, som fosfatkarterades, visade tydliga tecken på att den skulle ha utgjort en gammal åkeryta. Bland annat fanns här en vall, som utgjort en åkerbegränsning.

För att klargöra om de registrerade rösena var odlings- eller gravrösen, undersöktes två av anläggningarna, nr 1 och nr 28.

Undersökning av anläggning 1.

Röset var ca. 7,5 m i diameter och 1,0 m högt. Det liknar en del av de gravrösen som förekommer på gravfältet RAÄ 18 och är precis som dessa inte övertorvat. Röset består av sten, huvudsakligen 0,2-0,4 m stora.

Den nordvästliga fjärdedelen av röset undersöktes, varvid det visade sig att röset var helt jordfritt. Mellan stenarna påträffades ett par djurben. Även i detta röset framkom en kantkedja av ca 0,5 m stora stenar.

Vid rösets nordvästra kant fanns en rest sten och här kunde också flera spritt liggande nedgrävda stenar iakttagas, som tydde på att här kunde finnas en förstörd (oval?) stensättning. Den västra delen av den förmodade stensättningen undersöktes. Här påträffades en del större sten, samt porslin och annat recent material. Dessutom påträffades ett fragment av ett bränt ben. Fragmentet, som har bestämts av osteolog Caroline Arcini vid Riksantikvarieämbetet, byrån för arkeologiska undersökningar, UV-Syd i Lund, kommer från en människa. Troligen är det en bit av ett överarmsben (C Arcini muntligen).

Kantkedjan visar att röset, anläggning 1, med största sannolikhet är en grav. Dessutom avslöjar det brända benet, att det även vid den

resta stenen har funnits en grav, även om denna numera är i det närmaste helt förstörd. Huruvida denna grav haft något med röset att göra eller ej, är svårt att svara på p g a de sentida störningarna.

Undersökning av anläggning 28.

Anläggning 28 var ett helt övertorvat, delvis ödelagt cirkulärt stenröse med en diameter på ca. 5,0 m och en höjd på ca. 0,6 m. I rösets centrala del fanns en mindre fördjupning som var ca. 1,0 m i diam. och 0,3 m djup. Röset var, bortsett från diverse störningar symmetriskt uppbyggt och omgivet av en kantkedja, som var speciellt tydlig i anläggningens nordöstra del.

Förutom diverse recenta ingrepp, låg det avfall och odlingssten på och omkring röset. Troligtvis kommer dessutom en del sten från ödelagda rösen.

För att undersöka rösets karaktär, togs rösets sydöstra fjärdedel bort. Vid bortplockandet av rösets topp, iaktogs att det låg sentida material i fördjupningen.

Anläggningen kunde konstateras vara ett jordblandat stenröse. Stenmaterialet bestod framför allt av 0,1- 0,3 m stora stenar. Jorden som fanns mellan stenarna var ljusbrun till gråbrun, grusig, mycket humös sand. Hela röset var täckt av ett mörkbrunt-svartbrunt humuslager.

I rösets centrala delar påträffades en kistformad konstruktion, som var ca 0,8x0,4 m stor och bestod av sammanlagt sju stenar, som var nedgrävda i den gråbruna undergrunden. Samtliga stenar som ingick i den förmodade stenkistan hade ungefär samma toppnivå. Själva kammaren var fyndtom. En ca 0,9x0,3 m stor stenflisa, som verkar ha täckt stenkistan, påträffades under utgrävningen med den ena ändan i stenkistans östra ände. Kantkedjan kunde konstateras ligga ca 1,2-1,4 m utanför stenkistans mitt.

Trots att några fynd inte påträffades, bör röset utifrån närvaron av stenkistan och kantkedjan tolkas som ett gravröse.

Slutsatser

Resultatet av den arkeologiska utredningen visade att det på utredningsområdets norra del förekom under mark dolda boplatsslämningar, i form av stolphål, gropar och kokgropar över i stort sett hela åkerytan.

I områdets södra del kunde 28 anläggningar i form av rösen och stensättningar karteras. De flesta rösen var belamrade med sentida odlingssten, men en mindre undersökning av två av rösen, visade att de båda var gravar. Med tanke på det topografiska läget, på en höjd norr om, och nära det stora gravfältet RAÄ 18, får man utgå

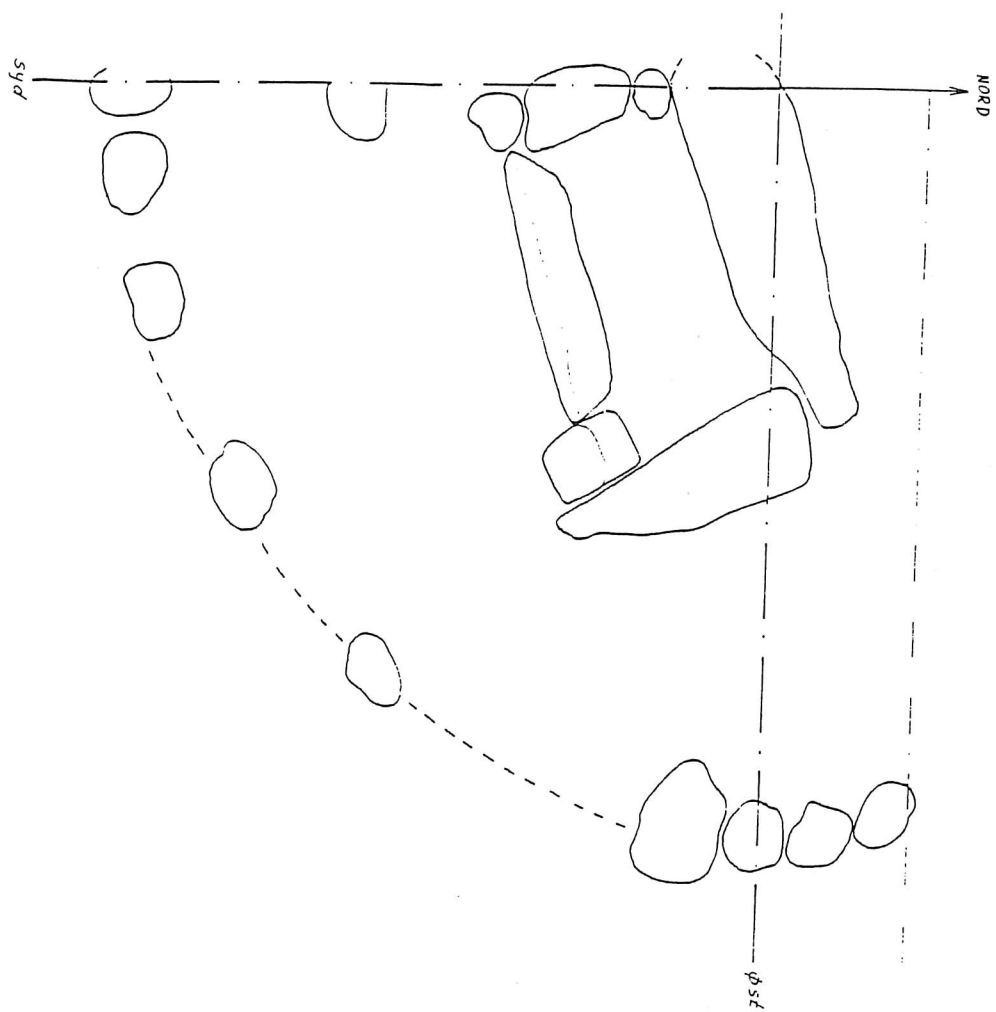
ifrån att samtliga registrerade anläggningar inom utredningsområdets södra del är gravar, eller rester av gravar som i sen tid byggts på med odlingssten. Odling kan också ha medfört att gravar har förstörts. Ytan omedelbart väster om impedimentet med rösen, är en gammal åkeryta.

Växjö 3 december 1993

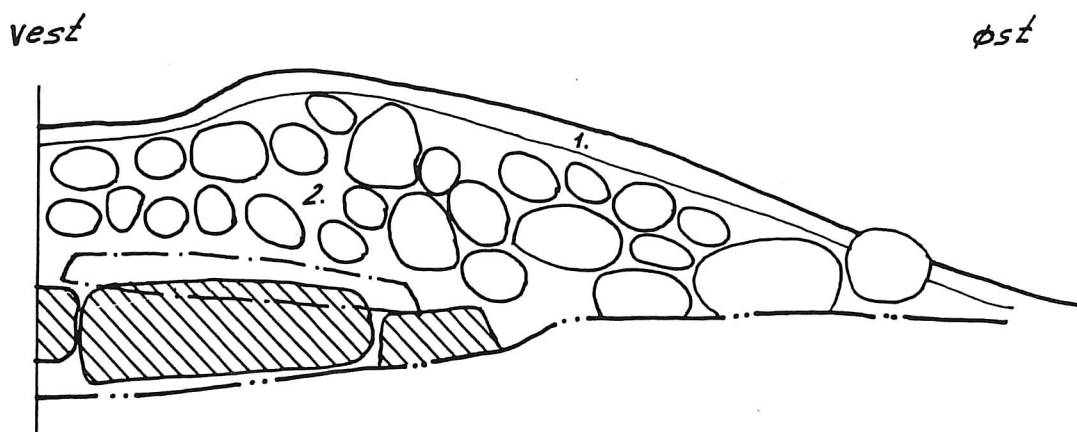
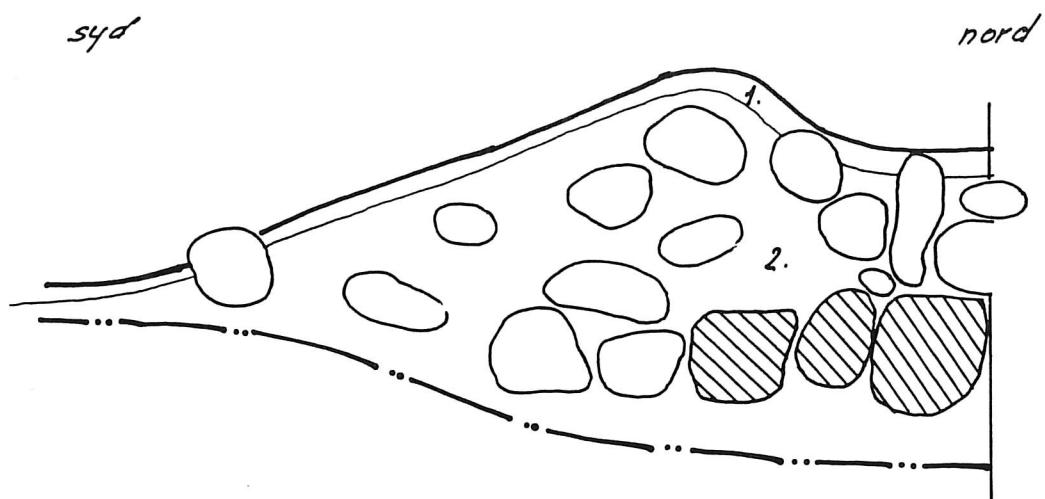
Martin Hansson

Tekniska och administrativa uppgifter

Ekonomiska kartan	5F 3d Lenhovda
Topografiska kartan	5F SV Åseda
Koordinater	x6319,5 y1468
Ansvarig institution	Smålands museum
Personal	Peter Matsson-Höglund Lars Salminen Johann Söndergaard Sobotta
Arbetstid inkl rapport och delrapporter	22 dagar
Smålands museum dnr.	344/93
Länsstyrelsens dnr.	370-344/93

Plan
Anläggning 28
Skala 1:20

snit Røse nr 28
 Lenhovda, Gripagård

1. mørkebrunt - sortbrunt humus
 2. Lysebrunt - gråbrunt gruset meget humøst sand

□=□: formodet dæksten

////// sten som danner den formodede stenkiste

M 1:10

Profil
 Anlægning 28
 Skala 1:10

Anläggningsbeskrivningar område nord

Förkortningar

S-stolphål

G-grop

KG-kokgrop

1.-fyllning

2.-undergrund

diam.-diameter

d.-djup

x-träkol

A.-avstånd från schaktets SÖ-kant

B.-avstånd från schaktets början (i meter)

G.-schakt 1a-5.

G. 1a

anl 1, S, diam. 0.45, d.0,3 m.
A.-0,8 m.
1.-brun, lerig och grusig humus.
2.-gulbrun, lerig och grusig sand.

G. 1

anl 3, S. diam. 0,2, d. 0,12 m.
A. 0,8 m, B. 5,0 m.
1.-brun lätt lerig, stenig humus.
2.-gulbrun lerig sand.

G. 1

anl 4, S. diam. 0,3 m, d. 0,13 m.
A. 0,7 m, B. 7,7 m.
1. och 2. som anl 3.

G. 1

anl 5, S, diam. 0,37 m, el. 0,3 m.
A. 0,8 m, B. 8,2 m.
1. och 2. som anl 3.

G. 1

anl 9, S. diam. 0,24 m, d. 0,1 m.
A. 1,2, B. 48 m.
1. och 2. som anl 3.

G. 1

anl 10, S. diam. 0,24 m, d. 0,1 m.
A. 0,6 m, b. 62 m.
1. brun något sandig humus, träkol både i ytan och i profilen.
2. gulbrun lerig sand.

- G. 1
anl 11, S diam. 0,4 m, d. 0,2 m.
A. 0,4 m.
B. 71,3 m.
1. och 2. som anl 10.
- G. 2
anl 3a, G. diam. 0,5 m, d. 0,15 m.
A. 1 m, B. 3,6 m.
1. gråbrun humus.
2. gulbrun lerig sand.
- G. 2
anl 3b, S. diam 0,3 m, d. 0,21 m.
A. 0,65 m, B. 4,0 m.
1. och 2. som anl 3a.
- G. 2
anl 4, S. diam. 0,5 m, d. 0,2 m.
A. 0,85 m, B. 7,5 m.
1. och 2. som anl 3a.
- G. 2
anl 5, S. diam. 0,28 m, d. 0,2 m.
A. 0,7 m, B. 8,2 m.
1. brun grusig humus.
2. rödbrun grusig sand.
- G. 2
anl 7, S, diam. 0,4 m, d. 0,24 m.
A. 0,4 m, B. 10,2 m.
1. och 2. som anl 5.
- G. 2
anl 8, G, diam. 1,0 m, d. 0,3 m.
B. 11,3 m.
1. mörkbrun, sotig humus, skörbränd sten.
2. rödbrun grusig sand.
- G. 2
anl 10, S, diam. 0,4 m, d. 0,21 m.
A. 0,95 m.
B. 15,3 m
1. gråbrun humus.
2. rödbrun grusig sand.

- G. 2
anl 15, S, diam. 0,45 m, d. 0,18 m.
A. 0,7 m, B. 30,5 m.
1. gråbrun humus, en del träkol
och mindre sten.
2. rödbrun grusig sand.
- G. 2
anl 22, S. diam. 0,28 m, d. 0,12 m
A. 0,3 m, B. 43 m.
1. mörkbrun humus.
2. gulbrun något lerig sand.
- G. 2
anl 27, KG. diam. 1,35 m, d. 0,35 m.
B. 65,5 m.
1. svartbrun sotig humus, skörbränd sten
2. gulbrun något lerig sand.
- G. 2
anl 31, KG. sönderplöjd, område 4 m långt.
täckt med skörbränd sten
Samma karaktär som anl 27.
- G. 3
anl 5, S. diam. 0,32 m, d. 0,14 m.
A. 0,42 m.
B. 31,7 m.
1. mörkbrun något grusig humus.
2. svagt lerig och grusig sand.
- G. 3
anl 10, S. diam. 0,5 m, d. 0,28 m.
A. 1,3 m, B. 85 m.
1. och 2. som anl 5.
- G. 4
anl 1, KG. diam. 1,8 m.
B. 2,6 m.
1. svart sandig, grusig humus, skörbränd sten
2. gulbrun något lerig och grusig sand.
- G. 4
anl 3, KG. diam. 1,4 m.
B. 14,8 m.
1. och 2. som anl 1.

- G. 4
anl 4, KG. diam. 1,6 m.
B. 19 m.
1. och 2. som anl 1.
- G. 4
anl 4a, KG. diam. 0,45 m, d. 0,12 m.
B. 19,5 m.
1. svartbrun sandig, grusig humus, skörbränd sten
2. gulbrun något lerig, grusig sand.
- G. 4
anl 5, KG. diam. 2,0 m.
B. 27 m.
1. och 2. som anl 1.
- G. 4
anl 6, KG. diam. 1,0 m.
B. 36,2 m.
1. och 2. som anl 1.
- G. 4
anl 7, KG. diam. 1,0 m.
B. 30,5 m.
1. och 2. som anl 1.
- G. 4
anl 8, G. diam. 0,4 m.
B. 38,4 m.
1. svartbrun mycket sotig, sandig humus.
2. gulbrun något lerig, grusig sand.
- G. 4
anl 9, KG. diam. 2,2 m, d. 0,38 m.
B. 40,0 m.
1. och 2. som anl 1.
- G. 5
anl 1, område mellan 0-4 m täckt med skörbränd sten.
- G. 5
anl 2, område mellan 6-10 m, fyllning som anl 1.
- G. 5
anl 3, KG. diam. 1,5 m.
B. 13,5 m.
1. svart sotig humus, skörbränd sten
2. gulbrun något lerig och grusig sand.

G. 5
anl 4, KG. diam. 0,4 m.
 B. 17,5 m.
 1. och 2. som anl 3.

G. 5
anl 5, KG. diam. 0,5 m.
 B. 18 m.
 1. og 2. som ved anlägg 3.

G. 5
anl 6, KG. diam. 1,6 m.
 B. 20,2 m.
 1. och 2. som anl 3.

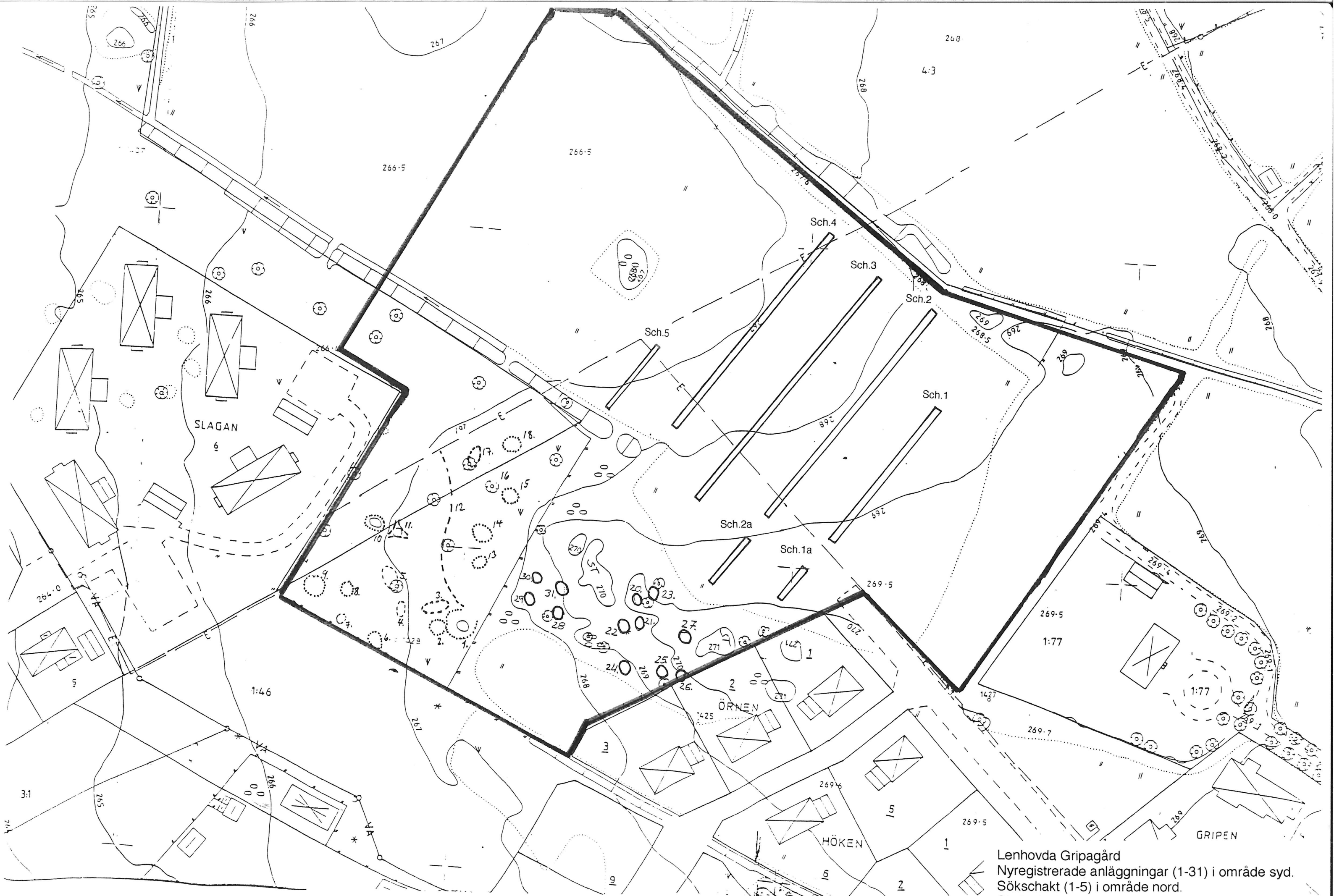
Anläggningsbeskrivningar område syd

1. Röse, diam. 7,5 m, 1 m högt. Röset består av runda stenar upp till 0,35 m i diam. I rösets nordvästra kant står en rest sten, 0,4 m hög, 0,4 m bred och 0,12 m tjock.
2. Röse, diam. 4,8 m, 0,7 m högt. Stenmaterial som anl. 1. Röset är helt övertorvat.
3. Stensättning, oval 7,5x3,0 m. Helt övertorvad.
4. Stensättning, delvis ödelagt och helt övertorvad. Anläggningen är oval, N-S orienterad och 6,5x3,0 m stor och består av kantställda 0,5-0,6 m stora stenar. Avståndet mellan stenarna varierar mellan 0,3-0,6 m.
5. Röse, 6,5x4,5x0,3 m. Stenmaterialet 0,3-0,4 m i diam. I anläggningens östra kant står ett stort träd, samt en stor sten ca 0,55 m i diam.
6. Röse, 6,0 m i diam. och 0,4 m högt. Röset är helt övertorvat.
7. Röse, 5,0 m i diam. och 0,4 m högt. Helt övertorvat.
8. Röse, 4,7 m i diam. och 0,3 m högt. Helt övertorvat.
9. Röse, 6 m i diam. och 0,6 m högt. Ställvis förekommer odlingssten på röset.
10. Röse, ovalt, 7,5x5,0x0,7 m stort. På anläggningen ligger en stor sten 0,7x0,6 m.
11. Ev. tresidig stensättning, vanskligt att avgöra p g a tät vegetation.

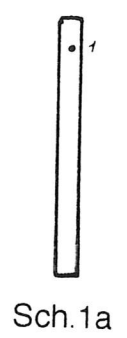
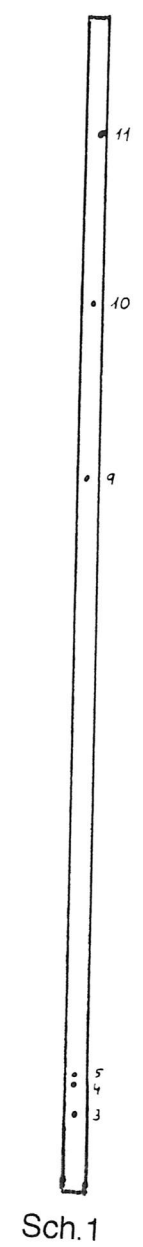
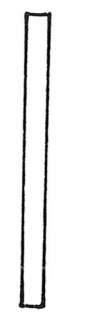
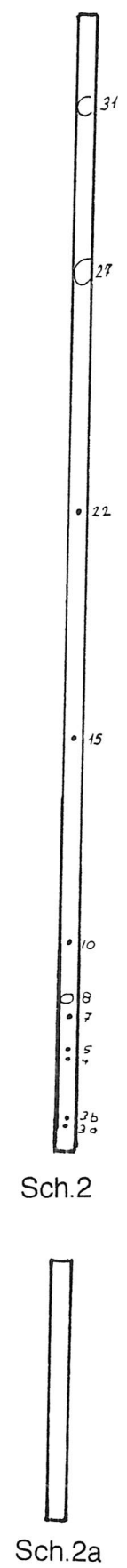
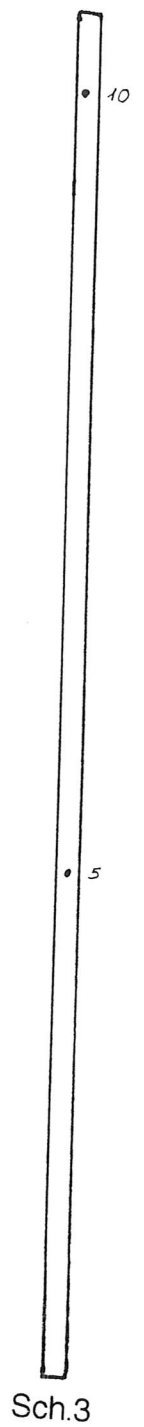
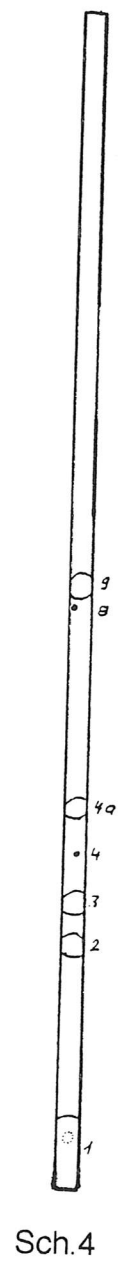
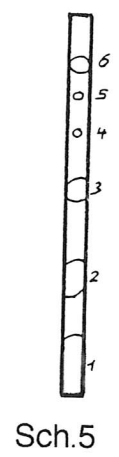
12. Vall som avgränsar en äldre åkeryta i norr.
13. Röse, 4 m i diam. och 0,5 m högt. Helt övertorvat.
14. Röse, ovalt, NV-SÖ orienteret, 7,0x5,0x0,7 m stort. På röset växer lövträd och en tät gräsvegetation.
15. Röse, 4,5 m i diam. och 0,6 m högt. Helt övertorvat.
16. Röse, 4 m i diam. och 0,6 m högt. I mitten av anläggningen växer en stor ek. Röset är delvis täckt av odlingssten.
17. Röse, avlångt NÖ-SV orienteret, 4,0x2,0x0,6 m stort. I SV står en ek.
18. Röse 7,0 m i diam. och 0,5 m högt. Helt övertorvat.
20. Röse, ovalt 9x7 m, och 1,4 m högt. I anläggningens centrum finns en fördjupning ca. 1 m i diam. Stenmaterialet är ca 0,15-0,25 m i diam. Anläggningen är delvis förstört.
21. Källare, uppbyggd av både flata och runda stenar. Källarummet är ca. 3 m i diam, väggarna är ca. 1,8 m tjocka. I mitten ligger en stor rund kvarnsten.
22. Röse, helt ödelagt. Ca. 4 m i diam., 0,4 m högt.
23. Röse, 6 m i diam, 0,7 m högt. I rösets centrala del finns fördjupning som är 1,4 m i diam. och 0,3 m djup.
24. Röse, delvis ödelagt, ca. 5,5 m i diam. och 0,7 m högt. I dess södra del ligger två stora stenar.
25. Röse, 7 m i diam., 0,8 m högt, delvis ödelagt. ett stort träd växer i den södra delen.
26. Röse, 6,8 m i diam., 0,5 m högt. På flera ställen har man plockat sten.
27. Röse, helt ödelagt, den nuvarande diam. är ca 4,0 m og höjden är ca 0,4 m.
28. Röse, 5 m i diam. och 0,6 m högt. I rösets centrala del finns en fördjupning ca 1,4 m i diam., 0,3 m djup.
29. Röse 7,0 m i diam., 0,5 m högt. Delvis ödelagt.
30. Röse 4,0 m i diam., 0,4 m högt. Delvis ödelagt.
31. Röse, 5,0 m i diam, 0,3 m högt. Delvis ödelagt.

Lenhovda Gripagård
 Fosfatkartering P1-33
 Skala 1:1000

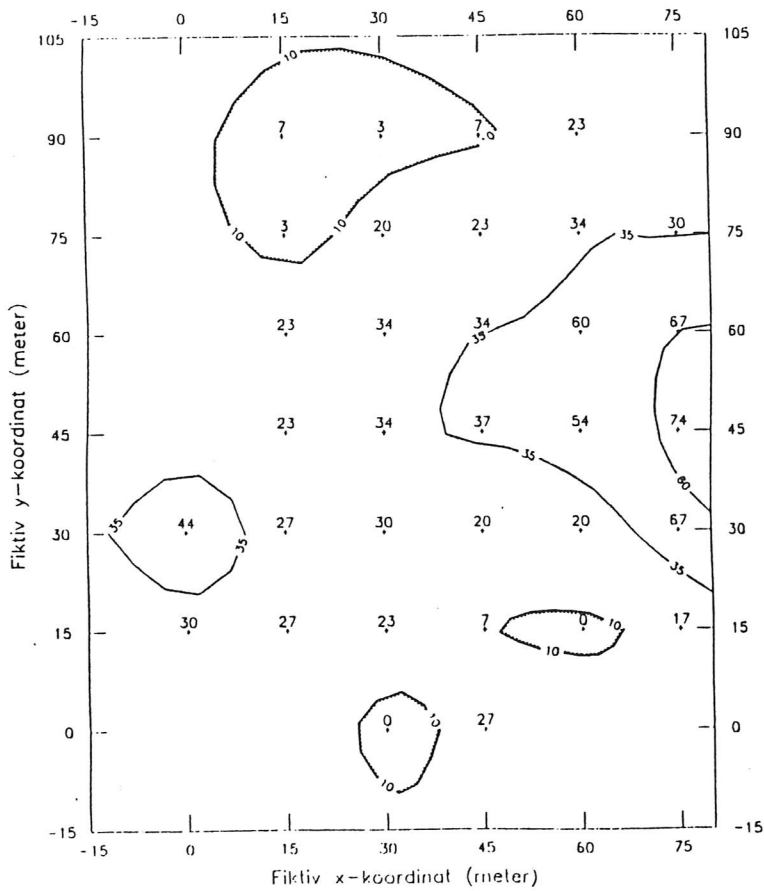
Lenhovda Gripagård
 Nyregistrerade anläggningar (1-31) i område syd.
 Sökschakt (1-5) i område nord.
 Skala 1:1000

Lenhovda Gripagård
 Sökschakt 1-5 område nord
 Skala 1:500

Fosfatkartering Lenhovda Gripagård

Nivåkurvornas intervall = 5ppm P
 Sjunkande fosfathalter markeras med naggade nivåkurvor.
 Enskilda provpunkter markeras med †

Resultat av fosfatkartering.
 P1-33
 Analys: Arkeologikonsult AB